

УДК 792.82:792.071.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-24>

Інга ГОНЧАРЕНКО,

orcid.org/0009-0005-3190-5640

*старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Коледжу хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
(Київ, Україна) goncharenko65@gmail.com*

Лариса ІЩЕНКО,

orcid.org/0009-0006-8416-4257

*старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін
Коледжу хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
(Київ, Україна) ischenko_lara@ukr.net*

АКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ОСНОВА СЮЖЕТНОЇ ЛІНІЇ У КЛАСИЧНОМУ БАЛЕТІ

У статті проаналізовано акторську майстерність як ключовий чинник формування та розвитку сюжетної лінії у класичному балеті, зроблено особливий акцент на її роль в умовах трансформації сучасного культурного й освітнього простору. З огляду на візуальне перенасичення, подальше поширення цифровізації мистецького сприйняття та зміну естетичних запитів глядача, у статті висвітлено необхідність емоційної автентичності балетного виконавства. Акцентовано на тому, що сучасний глядач очікує не лише технічно досконалого виконання, але і глибоко прожитого сценічного образу, а це вимагає від артиста опанування акторських технік, зокрема роботи з мімікою, жестом і тілесною драматургією. Розкрито трансформації у підходах до професійної підготовки артиста балету: від класичних репетиційних методів до інтеграції імпровізаційних практик, психофізичних тренінгів, рефлексивних стратегій і міждисциплінарних освітніх моделей. Визначено, що формування акторської майстерності в балетній освіті ґрунтується на поєднанні сценічної свободи, усвідомленої тілесності та здатності до інтерпретації. Наведено приклади педагогічних стратегій, що сприяють розвитку виконавця як творчої особистості, тобто не тільки виконавця хореографічного матеріалу, а повноцінного співтворця сценічної драматургії. Важливою є також здатність артиста до рефлексії, усвідомлення емоційних і психологічних станів персонажа, що виводить сценічну дію за межі традиційної хореографії та наближає її до повноцінного театрального переживання. У цьому контексті акторська майстерність розглядається як міст між танцем і драматичним мистецтвом, здатний трансформувати балетну партію на рівні змісту, ритму та психологічної глибини. Узагальнено, що в умовах ХХІ століття акторська майстерність є не допоміжним елементом, а ядром естетичного та змістового наповнення балетного мистецтва. Її системна інтеграція в навчальні плани, постановочну практику та сценічну культуру є необхідною передумовою оновлення класичної балетної традиції і збереження її художньої цілісності в епоху культурної динаміки.

Ключові слова: акторська майстерність, класичний балет, сценічна виразність, тілесна драматургія, емоційна автентичність, сюжетна лінія, балетна освіта, імпровізація, міждисциплінарні стратегії.

Inga HONCHARENKO,

orcid.org/0009-0005-3190-5640

*Senior Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar of Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) goncharenko65@gmail.com*

Larysa ISHCENKO,

orcid.org/0009-0006-8416-4257

*Senior Lecturer at the Department of Choreographic and Artistic Disciplines
College of Choreography Art "Serge Lyfar of Kyiv Municipal Academy of Dance"
(Kyiv, Ukraine) ischenko_lara@ukr.net*

ACTING SKILLS AS THE BASIS OF THE STORYLINE IN CLASSICAL BALLET

The article examines acting as a pivotal factor in the formation and development of the storyline in classical ballet, with a special emphasis on its role in transforming the modern cultural and educational landscape. Given the visual oversaturation, the further spread of digitalization of artistic perception and the changing aesthetic demands of the viewer,

the article highlights the need for emotional authenticity in ballet performance. It emphasizes that the modern viewer expects not only a technically perfect performance but also a deeply lived stage image, which requires the artist to master acting techniques, particularly in working with facial expressions, gestures, and bodily dramaturgy. Transformations in approaches to the professional training of a ballet dancer are revealed, ranging from classical rehearsal methods to the integration of improvisational practices, psychophysical training, reflective strategies, and interdisciplinary educational models. It is determined that the formation of acting skills in ballet education is based on a combination of stage freedom, conscious corporeality and the ability to interpret. Examples of pedagogical strategies are given that contribute to the development of the performer as a creative personality, that is, not only a performer of choreographic material, but a full-fledged co-creator of stage dramaturgy. Also important is the artist's ability to reflect, to be aware of the emotional and psychological states of the character, which takes the stage action beyond the boundaries of traditional choreography and brings it closer to a full-fledged theatrical experience. In this context, acting skills are considered a bridge between dance and dramatic art, capable of transforming a ballet part in terms of content, rhythm, and psychological depth. It is generally accepted that in the 21st century, acting skills are not an auxiliary element, but the core of the aesthetic and meaningful content of ballet art. Its systematic integration into curricula, production practice, and stage culture is a necessary prerequisite for renewing the classical ballet tradition and preserving its artistic integrity in an era of cultural dynamics.

Key words: acting, classical ballet, stage expressiveness, bodily dramaturgy, emotional authenticity, storyline, ballet education, improvisation, interdisciplinary strategies.

Постановка проблеми. Класичний балет є однією з найвишуканіших форм сценічного мистецтва, в якій поєднуються технічна досконалість руху, музичне оформлення та глибока емоційна виразність (Clements, Nordin-Bates, 2022). У контексті класичного балету сюжетна лінія не тільки структурує сценічну оповідь, але і визначає емоційне навантаження вистави. Однак ефективна реалізація драматургії балету значною мірою залежить як від хореографічного втілення, так і від акторської майстерності виконавця, що актуалізує потребу у дослідженні цієї складової (Бідна, 2023).

Сучасна мистецька практика демонструє, що виразність жесту, міміки, пластики та сценічної присутності артиста-балетного театру нерідко визначає глибину сприйняття глядачем сюжетної лінії. У цьому контексті акторська майстерність виступає не як другорядний, а як центральний компонент балетного виконавства, який забезпечує інтерпретацію персонажа, внутрішню мотивацію дії та емоційну переконливість сцени (Zelenina et al., 2023). Саме здатність артиста передати внутрішні переживання героя засобами невербального мистецтва є запорукою цілісного художнього враження. Такий підхід потребує комплексного аналізу взаємозв'язку між акторською виразністю та композиційною побудовою балетного сюжету.

Існуючи наукові лакуни полягають у недостатньому теоретичному осмисленні акторської майстерності як системоутворювального чинника сюжетної організації класичного балету. Необхідність розширення меж дослідження вимагає міждисциплінарного підходу, який дозволить охопити як естетичні, так і виконавські аспекти цього феномену. З огляду на це, актуальним є вивчення акторської майстерності не ізольовано, а в контексті її впливу на розвиток, кульмінацію та завер-

шення сюжетної лінії у балетному спектаклі, що відкриває нові перспективи для художнього аналізу та педагогічної практики у сфері балетного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті вивчення акторської майстерності в балетному виконавстві доцільно звернути увагу на дослідження, які розкривають взаємозв'язок між тілесністю, драматургією та сценічною інтерпретацією. Так М. Мандраджієв акцентує увагу на матеріально-семіотичних конфліктах у балетному тілі, аналізуючи постановку «Groosland» Магі Марен, де взаємодіють форма, пластика та феміністичне трактування тіла в балеті. Авторка пропонує читати сценічну тілесність як поліфонічну структуру, у якій костюм, рух і пітливість формують складну інтерпретаційну тканину (Mandradjieff, 2021).

На прикладі емпіричного кейсу Е. Алокла та ін. довели, що уявні образи суттєво впливають на якість руху, виразність та здатність до емоційної передачі образу. Це дослідження є вагомим аргументом на користь психофізичних підходів у формуванні виконавської майстерності (Alokla et al., 2025). У свою чергу, Дж. Фернальд аналізує акторське мистецтво в контексті взаємозв'язку дії, репетиційного процесу та психологічного моделювання ролі, де дія передається засобами руху та тілесної виразності (Fernald, 2023).

У систематичному огляді М. Вірднам та ін. було підкреслено, що критеріями високої якості виступу, поряд із технічною точністю, є емоційна глибина, сценічна присутність, здатність до інтерпретації (Wirdnam et al., 2025). Слід зазначити статтю С. Ван, в якій було простежено еволюцію балету від класичного до сучасного на прикладі порівняльного аналізу двох версій Лебединого озера. Авторка демонструє, як зміна художньої

концепції і засобів виразності впливають на структурування сценічного образу, а звернення до історичної динаміки дозволяє краще усвідомити потребу в нових виконавських підходах, зокрема через акторське переосмислення класичних партій (Wang, 2024). У свою чергу, К. Пікок аналізує ідею «прогресивного збереження» класичного балету, наголошуючи на важливості дотримання традицій у результаті їх динамічної адаптації до сучасних умов. Особливе місце в цьому процесі автор відводить саме інтерпретації як живому, змінному компоненту, що залежить від виконавця (Peacock, 2025).

Нарешті, узагальнений підхід до акторської освіти представлено у фундаментальній праці Дж. Дір та Р. Дал Вера, в якій викладено структурований курс з акторської майстерності в музичному театрі. Попри жанрову специфіку, багато з описаних технік (зокрема робота з мотивацією, внутрішніми діями, субтекстом) можуть бути адаптовані до балетного виконавства, особливо у випадках роботи з сюжетними виставами (Deer, Dal Vera, 2021).

Таким чином, проведений огляд наведених джерел засвідчує міждисциплінарний характер теми дослідження та підтверджує зростаюче значення акторської складової у балетному мистецтві. Спільною ознакою проаналізованих праць є визнання потреби у комплексному підході до формування сценічного образу – на перетині техніки, психології, тілесності та інтерпретаційної свободи.

Мета статті – виявити значення акторської майстерності як засобу емоційно-комунікативної трансляції смислів у класичному балеті, розкрити її роль у збереженні й оновленні сюжетної драматургії в умовах змін естетичних запитів сучасної аудиторії.

Завдання дослідження:

1. Визначити, як акторські техніки впливають на сприйняття сюжетної лінії класичного балету в умовах цифрової культури та візуального перенасичення.

2. Дослідити засоби сценічної виразності (міміка, жест, тілесна драматургія) як інструменти глибшої інтерпретації балетного сюжету.

3. Узагальнити педагогічні стратегії формування акторської майстерності як необхідної складової сучасного балетного виконавства.

Виклад основного матеріалу. У сучасному інформаційному просторі глядач балету дедалі частіше стикається не з живою сценою, а з фрагментованими відеOVERсіями вистав, візуальними трейлерами чи короткими уривками в соціальних

мережах. У таких умовах класичний балет, із його складною символічною драматургією, виявляється вразливим до спрощеного сприйняття або втрати сенсової глибини. Саме акторські техніки стають інструментом, що відновлює зв'язок між сценічною історією й увагою сучасного глядача, який звик до швидкої зміни кадрів, емоційної насиченості та візуального ефекту.

Пластична емоційність виконавця, його вміння створювати «жести з підтекстом», грати не тільки тілом, але й «емоційною паузою», – тобто моментами затримки, напруги, внутрішнього діалогу – набувають особливого значення в новому культурному середовищі. Балетний образ перестає бути лише втіленням естетичної форми та стає комунікативним посланням, де кожен мікрожест працює як кадр у фільмі: концентрує увагу, підсилює драматизм і веде глядача крізь сюжет.

Особливо важливою виявилася здатність артиста працювати на перетині реального та віртуального простору. У сучасних постановках активно використовуються доповнена реальність, цифрові проєкції, а іноді і повністю віртуалізоване тло. У такій сценографії саме емоційно вивірена та внутрішньо мотивована акторська присутність «заземлює» дію і робить її переконливою для глядача. Завдяки акторським технікам сюжетна лінія класичного твору (наприклад, у «Жізелі» чи «Лебединому озері») постає не як зразок канонічного минулого, а як живий психоемоційний досвід.

У виставах, які транслюються онлайн чи у записі, виявляється нова функція акторської техніки, яка формує «екранну інтимність». Камера фіксує не тільки великі сценічні плани, але й емоційні деталі: погляд, коливання плеча та глибину дихання. В умовах цифрової репрезентації саме акторська виразність дозволяє сюжетній лінії зберегти послідовність, емоційний розвиток і внутрішню логіку, навіть якщо глядач бачить лише фрагменти.

У підсумку, можна стверджувати, що акторські техніки у класичному балеті сьогодні виконують естетичну та інтерпретаційно-комунікативну функції. Вони перетворюють балет із простої «вистави про кохання чи смерть» на багаторівневу емоційну розповідь, здатну конкурувати за увагу з алгоритмічним відеоконтентом і при цьому зберігати художню гідність сценічного мистецтва.

У класичному балеті саме засоби сценічної виразності дозволяють танцівникові технічно виконати партію та інтерпретувати сюжет на психологічному рівні. У контексті відсутності вербального тексту міміка, жест і тілесна драматур-

гія перетворюються на повноцінні носії смислів і драматургічних поворотів.

Міміка відіграє роль каталізатора емоційного сприйняття. Артист за допомогою виразних очей, напруги брів і змін у виразі обличчя передає внутрішні трансформації персонажа: від страху чи здивування до рішучості або зради. У таких сценах, як божевільня Жізелі чи смерть Джульєтти, саме обличчя артиста задає глядачеві тон сприйняття кульмінації.

Жест у класичному балеті завжди умовний, але не менш красномовний. Відкриті долоні, дотики до грудей, схилена голова, протягнута рука – кожна деталь функціонує як частина хореографічної фрази, що одночасно розкриває почуття та сприяє драматичній побудові сцени. Жест у балеті – це не дія заради ефекту, а глибоко вмотивований психофізичний акт.

Тілесна драматургія – це послідовність зміни позицій тіла, динаміки руху, рівнів простору, яка формує логіку персонажного розвитку. Наприклад, вертикальний зліт і падіння у варіаціях Принца або раптове завмирання Жізелі – це не лише хореографія, але і драматичне письмо, що розкриває психологічні вузли історії.

Відтак, сценічна виразність у класичному балеті – це не просто прикраса хореографії, а її глибокий інтерпретаційний шар. Міміка, жест і тілесна драматургія виконують функцію «мови почуттів», яка в умовах невербального мистецтва дозволяє досягти максимального емоційного ефекту та забезпечити повноцінне розкриття сюжетної лінії. У цифрову добу, коли глядач очікує емоційної правди та візуальної щільності, саме ці засоби набувають вирішального значення для збереження актуальності балетного мистецтва.

Суттєві зміни в уявленні про професійну роль артиста-балету зумовлені сучасними художніми, естетичними та соціокультурними тенденціями. В умовах зростання уваги до емоційної правдивості сценічного образу та потреби в глибокому зв'язку з глядачем, артист більше не розглядається як виконавець жорстко зафіксованої хореографії. Його роль трансформується у сторону інтерпретатора, співтворця та носія індивідуального бачення образу.

Один із ключових напрямів трансформації полягає у зсуві акценту з технічної точності на емоційну достовірність. Сучасна балетна сцена більше не приймає холодної формальної досконалості, оскільки емоційно «порожній» виступ втрачає актуальність навіть за досконалої техніки. Глядач очікує психологічного занурення, тому артист змушений працювати з внутрішньою мотивацією

персонажа, психологічним аналізом сценічної дії і власною емоційною включеністю.

Також спостерігається зміна в ієрархії творчого процесу. Якщо раніше артист виступав здебільшого як виконавець задуму хореографа, то сьогодні – дедалі частіше як активний учасник створення сценічного образу. У репетиційному процесі він має право на пропозиції, інтерпретацію та пошук нових рішень у межах авторської концепції, але з особистісною свободою вираження. Це також змінює педагогічні стратегії, тому в навчальних програмах більше уваги приділяється не лише техніці, але і розвитку сценічної особистості.

Серед актуальних тенденцій слід виокремити зростання ролі тілесної індивідуальності й унікального пластичного стилю. Стандартизована техніка поволі поступається місцем цілісному сценічному втіленню, в якому кожен рух має емоційну та смислову вагу. Така зміна відповідає тенденціям перформативного мистецтва, в якому не техніка, а справжність переживання є визначальним критерієм художньої цінності.

Педагогічна практика почала активно застосовувати цілісний підхід, який враховує технічні аспекти виконання та формування внутрішнього стану виконавця. У навчальних програмах балетних шкіл та академій активно впроваджуються курси з акторської майстерності, основ сценічної дії, елементів драматургії та аналізу ролі. У роботі з майбутніми артистами наголошується на важливості глибокого проживання образу, здатності вибудовувати внутрішню логіку дій персонажа та розвивати емпатійне мислення, що дає змогу емоційно достовірно транслювати образ глядачеві.

Однією з ключових стратегій є тілесна імпровізація, що дозволяє студентам вільно досліджувати рух як емоційну форму, розширюючи виразові можливості тіла. Вправи з імпровізації вчать артистів бути гнучкими, спонтанними й адаптивними до змін у партнерській взаємодії, що особливо важливо в умовах сучасних балетних постановок, де класичний канон доповнюється елементами перформативного мистецтва.

Особливу роль відіграють також психофізичні техніки, які дозволяють досягати стану внутрішньої зосередженості, емоційної рівноваги та сценічної присутності. Використання дихальних вправ, практик уваги та технік центрування допомагає артисту глибше працювати з образом, не імітувати, а дійсно проживати кожен сценічний етап розвитку персонажа. Саме такі техніки формують здатність артиста бути в моменті та зберігати емоційну достовірність на сцені.

Таблиця 1

Педагогічні стратегії формування акторської майстерності

Педагогічна стратегія	Сутність підходу	Очікуваний ефект для балетного виконавця
Інтеграція акторських дисциплін	Включення курсів з акторської майстерності, сценічної мови, драматургії	Формування основ емоційної виразності та сценічного мислення
Тілесна імпровізація	Залучення до імпровізаційних вправ на основі емоцій, музики, партнерської взаємодії	Розвиток здатності до спонтанної інтерпретації образу
Психофізичний тренінг	Застосування технік дихання, розслаблення, концентрації уваги, пластичного аналізу	Поглиблення внутрішнього проживання ролі, сценічна переконливість
Рефлексивні практики	Аналіз сценічної дії, самоспостереження, вербалізація акторського досвіду	Підвищення усвідомленості сценічної гри та інтерпретаційної точності
Міждисциплінарні проекти	Робота над постановками, що поєднують балет, драму, музику, візуальне мистецтво	Формування комплексного художнього бачення та гнучкості виконавця

Джерело: власна розробка авторів.

Не менш важливими виявилися рефлексивні методи, спрямовані на розвиток акторської свідомості. Йдеться про самоспостереження, обговорення сценічних фрагментів після репетицій, написання акторських щоденників і ведення нотаток про мотивацію дій персонажа. Рефлексія допомагає артисту усвідомити власні інтерпретаційні стратегії, краще зрозуміти себе в образі, а також уникнути поверхневої гри.

Крім того, у балетній освіті зростає попит на міждисциплінарні проекти, що поєднують класичний танець із драмою, вокалом, музикою, сучасним візуальним мистецтвом і технологіями. Такий підхід дозволяє артистам балету навчитися працювати у складному мистецькому середовищі, розвивати гнучкість мислення, інтермодальне сприйняття сценічної дії і здатність адаптувати балетний образ до контексту сучасної культури.

Узагальнені педагогічні стратегії представлено в таблиці 1.

Відтак, системне впровадження вищезазначених педагогічних стратегій сприяє формуванню балетного виконавця нового покоління – технічно досконалого, емоційно зрілого, інтерпретаційно гнучкого та здатного до сценічної співтворчості. У контексті сучасної хореографічної освіти акторська майстерність виступає не як допоміжний інструмент, а як концептуальна основа для втілення складних драматургічних структур, що відповідає вимогам часу й естетичним очікуванням глядацької аудиторії.

Висновки. У процесі дослідження було виявлено, що акторська майстерність посідає центральне місце у формуванні сюжетної лінії класичного балету, забезпечуючи не лише емоційне

наповнення сценічного образу, але і повноцінну художню інтерпретацію балетного тексту. В умовах цифрової культури, що характеризується візуальним перенасиченням і зниженням глибини сприйняття, саме акторські техніки дозволяють зберегти драматургічну логіку, структурувати сценічний матеріал та налагодити ефективну комунікацію з глядачем.

Сучасні підходи до балетної освіти свідчать про відхід від вузько технократичного бачення виконавської майстерності. В освітніх програмах активізується міждисциплінарна інтеграція, запроваджуються новітні методики тілесної імпровізації, психофізичного тренінгу, рефлексивного аналізу та креативного проєктування ролі. Це дозволяє формувати виконавців, здатних працювати у просторі сучасного сценічного мистецтва, де цінуються не лише техніка, але й емоційна достовірність, особистісна залученість, здатність до глибокого художнього переживання.

Засоби сценічної виразності – міміка, жест, тілесна драматургія – перетворюються на ключові інструменти формування смислової глибини балетного сюжету. Вони не тільки конкретизують сценічну дію, але і додають їй психологічного обґрунтування, дозволяючи глядачеві інтуїтивно зчитувати внутрішні мотиви персонажа. Завдяки цьому класичний балет залишається актуальним і здатним до художнього оновлення.

Роль артиста-балету трансформується від виконавця строгої хореографії до повноцінного співтворця сценічного образу. Зростають вимоги до емоційної автентичності, психологічної гли-

бини та сценічної самосвідомості. У відповідь на це балетна педагогіка розвиває стратегії, що формують технічну досконалість, здатність до інтерпретації, мислення, емоційного проживання та художньої свободи.

Узагальнення результатів дозволяє стверджувати, що акторська майстерність є концепту-

альним стрижнем, який забезпечує цілісність і художню виразність класичного балету в умовах змін культурних парадигм. Її інтеграція у виконавську й освітню практику є необхідною умовою збереження високого рівня балетного мистецтва та його здатності відповідати естетичним викликам ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бідна Е. В. Акторська гра як спосіб підсилювання видовищності балетного твору. *Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі* : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 1–2 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. С. 184–186. URL: <https://surl.luhpuwlvq> (дата звернення: 11.07.2025).
2. Acting mastery: the modern dimension / N. Zelenina et al. *Conhecimento & Diversidade*. 2023. Vol. 15, No. 37. P. 210–222. DOI: <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i37.10947> (дата звернення: 11.07.2025).
3. Clements L., Nordin-Bates S. M. Inspired or inhibited? Choreographers' views on how classical ballet training shaped their creativity. *Journal of Dance Education*. 2022. Vol. 22, No. 1. P. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.1080/15290824.2020.1744154> (дата звернення: 11.07.2025).
4. Deer J., Dal Vera R. (2021). Acting in musical theatre: A comprehensive course. London: Routledge, 2021. 450 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429279348> (дата звернення: 11.07.2025).
5. Fernald J. Acting. *Drama and the Theatre with Radio, Film and Television* Routledge, 2023. P. 65–83. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003398790> (дата звернення: 11.07.2025).
6. Mandradjieff M. Intra-acting fat suits, tutu flesh, and sweaty skins: material-semiotic clashes in Maguy Marin's Ballet Groosland. *Women & Performance: a journal of feminist theory*. 2021. Vol. 31, No. 1. P. 43–58. DOI: <https://doi.org/10.1080/0740770X.2021.1985278> (дата звернення: 11.07.2025).
7. Peacock C. Classical ballet: the progressive preservation of tradition. *Quest*. 2025. Vol. 9. Article 1. URL: <https://digitalcommons.collin.edu/quest/vol9/iss1/1> (дата звернення: 11.07.2025).
8. Performance quality assessment in ballet, modern and contemporary dance: a two-step systematic review / M. Wirdnam et al. *Journal of Dance Medicine & Science*. 2025. Vol. 29, No. 2. P. 116–128. DOI: <https://doi.org/10.1177/1089313X241272139> (дата звернення: 11.07.2025).
9. The effects of imagination on performance in ballet: A case study / E. Alokla et al. *Sports*. 2025. Vol. 13, No. 5. Article 132. DOI: <https://doi.org/10.3390/sports13050132> (дата звернення: 11.07.2025).
10. Wang S. A century of artistic evolution: examining the transformation from classical to modern ballet through two versions of "Swan Lake". *Journal of Globe Scientific Reports*. 2024. Vol. 6, No. 3. P. 147–158. DOI: <https://doi.org/10.69610/jgsr.202408316> (дата звернення: 11.07.2025).

REFERENCES

1. Bidna, E. V. (2023). Aktorska hra yak sposib pidsluyuvannya vydovyschnosti baletnoho tvor [Acting as a way of enhancing the spectacle of a ballet work]. In *Osoblyvosti roboty khoreohrafa v suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* (pp. 184–186). Kyiv: NAKKKiM. Available at: <https://surl.luhpuwlvq> [in Ukrainian].
2. Zelenina, N., Shevchenko, T., Kryvosheeva, O., & Vanieieva, M. (2023). Acting mastery: the modern dimension. *Conhecimento & Diversidade*, 15(37), 210–222. Available at: <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i37.10947>
3. Clements, L., & Nordin-Bates, S. M. (2022). Inspired or inhibited? Choreographers' views on how classical ballet training shaped their creativity. *Journal of Dance Education*, 22(1), 1–12. Available at: <https://doi.org/10.1080/15290824.2020.1744154>
4. Deer, J., & Dal Vera, R. (2021). Acting in musical theatre: A comprehensive course. London: Routledge. Available at: <https://doi.org/10.4324/9780429279348>
5. Fernald, J. (2023). Acting. In *Drama and the Theatre with Radio, Film and Television* (pp. 65–83). Routledge. Available at: <https://doi.org/10.4324/9781003398790>
6. Mandradjieff, M. (2021). Intra-acting fat suits, tutu flesh, and sweaty skins: material-semiotic clashes in Maguy Marin's Ballet Groosland. *Women & Performance: a journal of feminist theory*, 31(1), 43–58. Available at: <https://doi.org/10.1080/0740770X.2021.1985278>
7. Peacock, C. (2025). Classical Ballet: The Progressive Preservation of Tradition. *Quest*, 9, Article 1. Available at: <https://digitalcommons.collin.edu/quest/vol9/iss1/1>
8. Wirdnam, M., Bonello, C., Mayes, S., Cook, J., & Ferrar, K. (2025). Performance Quality Assessment in Ballet, Modern and Contemporary Dance: A Two-Step Systematic Review. *Journal of Dance Medicine & Science*, 29(2), 116–128. Available at: <https://doi.org/10.1177/1089313X241272139>
9. Alokla, E., Stasica, M., Puttke, M., Firouzi, V., Ahmad Sharbafi, M., & Seyfarth, A. (2025). The Effects of Imagination on Performance in Ballet: A Case Study. *Sports*, 13(5), Article 132. Available at: <https://doi.org/10.3390/sports13050132>
10. Wang, S. (2024). A Century of Artistic Evolution: Examining the Transformation from Classical to Modern Ballet through Two Versions of "Swan Lake". *Journal of Globe Scientific Reports*, 6(3), 147–158. Available at: <https://doi.org/10.69610/jgsr.202408316>